

IX kadencja

KANCELARIA SEJMU

Biuro Komisji Sejmowych

PEŁNY ZAPIS PRZEBIEGU POSIEDZENIA

**Komisja
Edukacji,
Nauki
i Młodzieży**

■ **PODKOMISJI STAŁEJ DO SPRAW
EKONOMIKI EDUKACJI I NAUKI
(NR 12)
z dnia 25 października 2022 r.**

Pełny zapis przebiegu posiedzenia

Komisji Edukacji, Nauki i Młodzieży

– podkomisji stałej do spraw ekonomiki edukacji i nauki (nr 12)

25 października 2022 r.

Podkomisja stała do spraw ekonomiki edukacji i nauki obradująca pod przewodnictwem posła **Sławomira Skwarka (PiS)**, przewodniczącego podkomisji, zrealizowała następujący porządek dzienny:

– omówienie rządowego projektu ustawy budżetowej na rok 2023 (druk nr 2653) w zakresie działania Komisji Edukacji, Nauki i Młodzieży. Przedstawienie przez posłów koreferentów propozycji wniosków do opinii Komisji w zakresie:

- 1) części budżetowej 28 – Szkolnictwo wyższe i nauka:
 - a) dochody i wydatki z zał. nr 1 i 2,
 - b) wynagrodzenia w państwowych jednostkach budżetowych z zał. nr 6,
 - c) dotacje podmiotowe i celowe z zał. nr 8 i 9,
 - d) programy wieloletnie w układzie zadaniowym z zał. nr 10,
 - e) środki europejskie na finansowanie projektów z zakresu szkolnictwa wyższego i nauki z zał. nr 4 i 15;
- 2) planów finansowych agencji wykonawczych z zał. nr 11:
 - a) Narodowego Centrum Badań i Rozwoju,
 - b) Narodowego Centrum Nauki;
- 3) planów finansowych państwowych osób prawnych z zał. nr 14:
 - a) Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej,
 - b) Centrum Łukasiewicz;
- 4) części budżetowej 67 – Polska Akademia Nauk:
 - a) wydatki z zał. nr 2,
 - b) dotacje podmiotowe i celowe z zał. nr 8 i 9;
- 5) części budżetowej 90 – Akademia Kopernikańska
 - a) wydatki z zał. nr 2,
 - b) dotacje podmiotowe i celowe z zał. nr 8 i 9;
- 6) części budżetowej 30 – Oświata i wychowanie:
 - a) dochody i wydatki z zał. nr 1 i 2,
 - b) wynagrodzenia w państwowych jednostkach budżetowych z zał. nr 6,
 - c) dotacje podmiotowe i celowe z zał. nr 8 i 9,

d) środki europejskie na finansowanie projektów z zakresu oświaty i wychowania z zał. nr 4 i 15;

7) części budżetowej 82 – Subwencje ogólne dla jednostek samorządu terytorialnego w zakresie części oświatowej:

a) wydatki z zał. nr 2;

8) części budżetowej 83 – Rezerwy celowe poz. 11, 26, 29, 52,

a) programy wieloletnie w układzie zadaniowym z zał. nr 10;

9) części budżetowej 85 – Budżety wojewodów ogółem w zakresie działań:

a) 801 – Oświata i wychowanie:

– dochody i wydatki z zał. nr 1 i 2,

– wynagrodzenia w państwowych jednostkach budżetowych z zał. nr 6,

b) 854 – Edukacyjna opieka wychowawcza:

– wydatki z zał. nr 2,

– dotacje celowe z zał. nr 8.

W posiedzeniu udział wzięli: **Jerzy Jakubczuk** dyrektor Departamentu Współpracy z Samorządem Terytorialnym Ministerstwa Edukacji i Nauki wraz ze współpracownikami, **Jarosław Oliwa** dyrektor Departamentu Budżetu i Finansów Ministerstwa Edukacji i Nauki wraz ze współpracownikami, **Marek Kalupa** dyrektor Departamentu Budżetu Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej wraz ze współpracownikami, **Paweł Rowiński** wiceprezes i **Tadeusz Latała** kanclerz Polskiej Akademii Nauk wraz ze współpracownikami, **Piotr Dardziński** prezes Sieci Badawczej Łukasiewicz wraz ze współpracownikami, **Krzysztof Baszczyński** wiceprezes Zarządu Głównego Związku Nauczycielstwa Polskiego, **Michał Zasada** wiceprzewodniczący Konferencji Rektorów Akademickich Szkół Polskich wraz ze współpracownikami, **Zbigniew Błocki** dyrektor Narodowego Centrum Nauki, **Dawid Kostecki** dyrektor Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej wraz ze współpracownikami, **Piotr Sadowski** dyrektor Biura Finansów i Księgowości Narodowego Centrum Badań i Rozwoju wraz ze współpracownikami oraz **Elżbieta Chodzyńska** i **Ewa Tatarczak** przedstawiciele Forum Związków Zawodowych.

W posiedzeniu udział wzięli pracownicy Kancelarii Sejmu: **Anna Goral**, **Daria Grochowska** i **Agnieszka Kalinowska-Wójcik** – z sekretariatu Komisji w Biurze Komisji Sejmowych.

Przewodniczący poseł Sławomir Skwarek (PiS):

Minęła godzina 15:00. Minutkę dla miłosierdzia i rozpoczniemy.

Otwieram posiedzenie podkomisji stałej do spraw ekonomiki edukacji i nauki. Witam państwa posłów – jak widzę, zdalnie przede wszystkim – i gości obecnych na miejscu oraz wszystkich tych, którzy łączą się z nami zdalnie.

Informuję, że dzisiejsze posiedzenie będzie prowadzone z wykorzystaniem środków komunikacji elektronicznej umożliwiających porozumiewanie się na odległość. W celu sprawdzenia łączności i kworum proszę państwa posłów o przygotowanie się do głosowania. Jednocześnie poinformuję państwa, że będzie możliwość oddania głosu w celu stwierdzenia kworum.

Porządek dzienny dzisiejszego posiedzenia obejmuje punkt – omówienie rządowego projektu ustawy budżetowej na rok 2023 (druk nr 2653) w zakresie działania Komisji Edukacji, Nauki i Młodzieży i przedstawienie przez posłów koreferentów propozycji i wniosków do opinii Komisji w zakresie części przypisanych Komisji Edukacji, Nauki i Młodzieży. Czy są uwagi do porządku dziennego posiedzenia? Nie słyszę, stwierdzam w związku z powyższym, że porządek został przyjęty. Przystępujemy do realizacji porządku dziennego.

Na początku poproszę o przedstawienie części przez dysponentów. Później proszę o wystąpienie posła koreferenta, ewentualnie nastąpi dyskusja. Punkty 1–4 to jest część

budżetowa 28 – Szkolnictwo wyższe i nauka. Proszę o zabranie głosu przedstawiciela Ministerstwa Edukacji i Nauki. Rozumiem, że jest pan dyrektorem. Proszę bardzo.

Dyrektor Departamentu Budżetu i Finansów Ministerstwa Edukacji i Nauki Jarosław Oliwa:

Dzień dobry. Jarosław Oliwa, dyrektor Departamentu Budżetu i Finansów w Ministerstwie Edukacji i Nauki.

Szanowny panie przewodniczący, szanowni państwo posłowie, szanowni państwo, w kilku słowach postaram się streścić przyszlóroczny budżet w zakresie nauki i szkolnictwa wyższego. Na początek może coś, co nie jest wprost przedmiotem prac Komisji. Tutaj jest mowa o częściach budżetowych zgodnie z harmonogramem, ale dosłownie dwa słowa o nakładach na naukę i szkolnictwo wyższe.

Jak państwo doskonale wiedzą, nakłady na naukę i szkolnictwo wyższe są zaplanowane nie tylko w budżecie ministra edukacji i nauki, który oczywiście ma największą część tych środków, ale również w budżecie innych ministrów. Łączne nakłady na naukę i szkolnictwo wyższe w budżecie na rok 2023 wynoszą 36 691 500 tys. zł. Oczywiście minister edukacji i nauki ma większość tych środków – 25 274 000 tys. zł. Pozostali ministrowie, którzy dysponują środkami na naukę i szkolnictwo wyższego, łącznie dysponują kwotą 9 882 000 tys. zł. Minister spraw wewnętrznych i administracji – 157 500 tys. zł. Głównie chodzi o dwie uczelnie służb państwowych: Policji i Wyższą Szkołę Pożarniczą. Minister infrastruktury dysponuje 252 000 tys. zł – nadzoruje uczelnie morskie, a także przyznaje dotację podmiotową dla uczelni nienadzorowanych przez siebie, ale kształcących personel lotniczy dla lotnictwa cywilnego.

Dalej jest pewnego rodzaju novum. Minister funduszy i polityki regionalnej dysponuje w tej chwili kwotą wynszącą ponad 4 500 000 tys. zł na naukę i szkolnictwo wyższe. Wynika to ze zmiany przepisów i przeniesienia nadzoru nad Narodowym Centrum Badań i Rozwoju od ministra edukacji i nauki do ministra funduszy i polityki regionalnej. W gestii ministra edukacji i nauki pozostała jedynie dotacja celowa na zadania krajowe, o czym później powiem jeszcze kilka słów. Minister rozwoju i technologii – 19 000 tys. zł. To jest na działalność Polskiej Agencji Kosmicznej. Minister kultury i dziedzictwa narodowego – 976 000 tys. zł. To środki dla uczelni artystycznych. Minister obrony narodowej – 1 249 000 tys. zł dla uczelni wojskowych. W końcu minister zdrowia – 2 470 000 tys. zł dla uczelni medycznych. Dodatkowo oczywiście jeszcze jest Polska Akademia Nauk, Akademia Kopernikańska, o których będzie możliwość odrębnego wypowiedzenia się.

Teraz jeśli chodzi o samą część budżetową, bo to jest wprost w porządku posiedzenia, dochody oczywiście są dość skromne na tle całości wydatków. To jest 64 400 tys. zł. W takiej wysokości zostały zaplanowane. Są to tak naprawdę głównie dochody z tytułu zwrotu środków z lat ubiegłych niewydatkowanych w terminie. Można też w niewielkim stopniu przewidywać... Ale to właściwie trudno przewidywać, z reguły zdarza się, że jest jeszcze zwrot z tytułu jakiejś dotacji wykorzystanej niezgodnie z przeznaczeniem, ale w gruncie rzeczy to są to przypadki incydentalne, zupełnie niemożliwe do zaprognozowania.

Dalej wydatki, o których już wstępnie powiedziałem. W budżecie ministra edukacji i nauki – 25 273 800 tys. zł. Nakłady te nominalnie maleją. Ale nominalnie maleją nie dlatego, że jest mniej pieniędzy w systemie, tylko dlatego, że 4 500 000 tys. zł zostało przeniesione z budżetu ministra edukacji i nauki do budżetu ministra funduszy i rozwoju regionalnego. Czyli oddaliśmy głównie środki europejskie. Natomiast jeśli porównywać nakłady w ramach środków budżetu państwa, to nastąpił wzrost o 1 825 000 tys. zł, czyli o 7,8%.

Oczywiście największy udział w ramach wydatków ministra edukacji i nauki mają wydatki w dziale nauka i szkolnictwo wyższe, natomiast oprócz tego są jeszcze cztery inne działy, czyli administracja publiczna, obrona narodowa, ochrona zdrowia, kultura i ochrona dziedzictwa narodowego – to jest około 505 000 tys. zł. To są wydatki na obsługę ministerstwa, projekty w dziedzinach: obronność, ochrona zdrowia, czyli składki dla studentów, którzy nie są ubezpieczeni z innego tytułu, czyli na przykład przez rodziców; kultura i ochrona dziedzictwa narodowego. Tutaj jest współfinansowa-

nie przez ministra edukacji i nauki Centrum Nauki Kopernik i Narodowego Muzeum Techniki.

Najważniejszym elementem tych wydatków są wydatki na działalność dydaktyczną i badawczą – 18 200 000 tys. zł, w tym przede wszystkim subwencja dla uczelni i instytutów. Dalej są dotacje podmiotowe dla jednostek systemu szkolnictwa wyższego. Pomoc materialna dla studentów i doktorantów – prawie 1 500 000 tys. zł, dotacja dla Narodowego Centrum Nauki – prawie 1 500 000 tys. zł, dotacja dla Narodowego Centrum Badań i Rozwoju, czyli ta część, która nadal została w gestii ministra edukacji i nauki – 935 000 tys. zł. Współpraca z zagranicą – prawie 530 000 tys. zł. Programy i przedsięwzięcia ministra – 436 000 tys. zł. Działalność Sieci Badawczej Łukasiewicz – prawie 382 000 tys. zł. Narodowa Agencja Wymiany Akademickiej – 167 000 tys. zł. Zasilenie funduszu kredytów studenckich – 47 000 tys. zł. Są też jeszcze mniejsze ciała wspierające ministra, jak na przykład Rada Doskonałości Naukowej czy Polska Komisja Akredytacyjna. Ministerstwo finansuje utrzymanie biur tych organów.

Łącznie na podmioty funkcjonujące w obszarze nauki i szkolnictwa wyższego, czyli właśnie Biuro RDN, Biuro Polskiej Komisji Akredytacyjnej, Parlament Studentów, Krajową Reprezentację Doktorantów oraz Radę Główną Nauki i Szkolnictwa Wyższego, planuje się 30 100 tys. zł. Wydatki w ramach pozostałej działalności to 280 000 tys. zł, przy czym głównym elementem są wydatki na nadzorowany wprost przez ministra edukacji i nauki Państwowy Instytut Badawczy, Ośrodek Przetwarzania Informacji – 83 000 tys. zł. Pozostałe środki w tym dziale to środki funduszy europejskich, które zostały jeszcze w Ministerstwie Edukacji i Nauki, czyli nie te, które przeszły wraz z transferem Narodowego Centrum Badań i Rozwoju.

Jeśli chodzi o te pozostałe działy, o których wspomniałem, o te 500 000 tys. zł – otóż 300 000 tys. zł jest w dziale obrona narodowa. Chodzi o środki na projekty badawcze w dziedzinie obronności, które realizowane są za pośrednictwem Narodowego Centrum Badań i Rozwoju. Składki na ubezpieczenia zdrowotne – 19 000 tys. zł. Generalnie większość studentów jest ubezpieczona z innego tytułu, z tytułu, że ma rodzica. Tak naprawdę głównie tu chodzi o studentów, którzy nadal studiują, mają więcej niż 26 lat i nie pracują. Bo oni nie są ubezpieczeni z tytułu bycia dzieckiem. Administracja publiczna – 79 000 tys. zł. Dotacje dla Narodowego Centrum Nauki – 22 000 tys. zł. Muzeum Techniki – 3900 tys. zł.

Dalej wydatki majątkowe, bo o to często też są pytania – odrębnie je przedstawiamy – 601 000 tys. zł. Tutaj mamy kilka istotnych elementów. Po pierwsze, na kontynuowany program wieloletni Uniwersytet Warszawski 2016–2027 w roku 2023 zaplanowano prawie 120 000 tys. zł. Na inne inwestycje szkół wyższych związane z kształceniem – 269 500 tys. zł. Zadania inwestycyjne związane z działalnością naukową, czyli głównie chodzi o inwestycje w laboratoria – 209 000 tys. zł. Zakupy inwestycyjne Narodowego Centrum Nauki – 1300 tys. zł, Centrum Łukasiewicz – 1000 tys. zł, NAWA – 200 tys. zł. Biuro Rady Doskonałości Naukowej i Polskiej Akademii Akredytacyjnej – 172 tys. zł. Z kolei 7700 tys. zł przewidziano w dziale administracja publiczna, czyli inwestycje w samym w budynku ministerstwa, a 67 600 tys. zł na działalność inwestycyjną realizowaną za pośrednictwem Centrum Nauki Kopernik. Chodzi głównie o wyposażenie w ramach programu Sowa, czyli na realizację stref odkrywania wiedzy w mniejszych miejscowościach. To ogólnie wszystko o samym budżecie.

Jeśli państwo pozwolą, kilka słów o poszczególnych agencjach wykonawczych. Tak jak powiedziałem, Narodowe Centrum Badań i Rozwoju nie znajduje się już w pełni w gestii Ministerstwa Edukacji i Nauki. A zatem to nie minister edukacji i nauki określa plan finansowy całości tej instytucji. Minister ma istotny udział w przekazywaniu środków do Narodowego Centrum Badań i Rozwoju, natomiast nie jest od przyszłego roku podmiotem odpowiedzialnym za ogólny i pełny kształt planu finansowego tej instytucji. Jeśli chodzi o środki, które przekazywać będzie minister edukacji i nauki do Narodowego Centrum Badań i Rozwoju, to jest niecałe 1 500 000 tys. zł, przy czym 935 000 tys. zł to jest dotacja celowa w ramach nauki i 300 000 tys. zł z tytułu środków na programy badawcze w dziedzinie obronności.

Narodowe Centrum Nauki – 1 462 000 tys. zł. Dotacja celowa w tym to jest 1 392 000 tys. zł, dotacja podmiotowa na pokrycie bieżących kosztów zarządzania – 43 000 tys. zł. Dodatkowo Narodowe Centrum Nauki otrzymuje 2600 tys. zł z części 34 – Rozwój regionalny. Pozyskuje też środki pozabudżetowe. Mowa o zaplanowanych do pozyskania środkach pozabudżetowych w wysokości 23 500 tys. zł z Komisji Europejskiej na współpracę w ramach Horyzont 2020, a także współpracę z Towarzystwem Maxa Plancka przy tworzeniu centrów doskonałości naukowej tak zwanych Centrów Dioscuri. W razie czego jest obecny pan dyrektor Blocki, szef tej instytucji, więc na pewno będzie mógł uzupełnić moje informacje.

Narodowa Agencja Wymiany Akademickiej. Łączny plan finansowy opiewa na 211 500 tys. zł. Ktoś mógł zwrócić uwagę, że wcześniej mówiłem o kwocie 167 000 tys. zł. To są te środki, które pochodzą wprost z budżetu części – Nauka. W pozostałym zakresie Narodowa Agencja Wymiany Akademickiej realizuje również zadania na rzecz innych ministrów – ministra zdrowia, ministra kultury i dziedzictwa narodowego – i otrzymuje od nich ponad 2000 tys. zł. W ramach programu operacyjnego „Wiedza, edukacja, rozwój” – 29 300 tys. zł. Pozostałe przychody z tytułu uwierzytelniania dokumentów – około 100 tys. zł.

Sieć Badawcza Łukasiewicz. Łącznie zaplanowano 421 500 tys. zł. Przy czym Sieć Badawcza Łukasiewicz to są jakby dwa elementy. Centrala Sieci i instytuty Sieci Badawczej Łukasiewicz. Subwencja dla instytutów Sieci Badawczej Łukasiewicz to jest 330 000 tys. zł. Dla centrali sieci – 36 800 tys. zł. Ale oprócz tego centrala sieci przekazuje niezależnie od subwencji ministerialnej 15 000 tys. zł w postaci celowanych programów dla poszczególnych instytutów wchodzących w skład sieci. Ponadto Centrum Łukasiewicz zaplanowało przychody w wysokości 38 600 tys. zł z tytułu sprzedaży skarbowych papierów wartościowych, które były przekazane w 2020 roku dla Sieci Badawczej Łukasiewicz. Ze środków Unii Europejskiej w ramach programu Horyzont Europa...

Ogólnie o części 28 to by było tyle. Jeżeli państwo wolicie wysłuchać od razu części 67 i 90, to oczywiście mogą do nich przejść.

Część 67. Jest przedstawiciel, pan kanclerz Latała, więc w razie czego uzupełni moją wypowiedź. Natomiast ogólnie są to środki też w dziale – Nauka i szkolnictwo wyższe w kwocie 110 900 tys. zł. Są sklasyfikowane w trzech rozdziałach: działalność organów i korporacji uczonych Polskiej Akademii Nauk, działalność pomocniczych jednostek naukowych i jednostek organizacyjnych Polskiej Akademii Nauk i w dziale – Pozostała działalność. Prezes Polskiej Akademii Nauk z mocy ustawy realizuje zadania dysponenta części budżetowej, ale otrzymuje środki za pośrednictwem dysponenta głównego, jakim jest minister edukacji i nauki.

Na końcu Akademia Kopernikańska. Zupełnie nowy podmiot funkcjonujący od 1 września tego roku. Zgodnie z informacjami zawartymi w projekcie ustawy i w ocenie skutków regulacji do tej ustawy na przyszły rok zaplanowano 25 000 tys. zł. Zadaniem akademii jest realizacja programu polegającego na finansowaniu badań naukowych, w tym przyznawanie stypendiów kopernikańskich, grantów Mikołaja Kopernika, wspieranie Szkoły Głównej Mikołaja Kopernika, przyznawanie nagród kopernikańskich, powoływanie ambasadorów Akademii Kopernikańskiej, przyznawanie wsparcia finansowego na zadania przez nie realizowane i organizacja Światowego Kongresu Kopernikańskiego, jak również szereg planowanych konferencji, sympozjów i seminariów.

W tej chwili sama akademia jest niejako w stanie, że tak powiem, tworzenia, więc można powiedzieć, że ten rok bieżący... W zeszłym roku nie było o tym mowy w trakcie planowania budżetowego, bo akademia jeszcze nie istniała. Natomiast w tym roku w planie finansowym jest 2000 tys. zł na te sprawy organizacyjne przez te pierwsze cztery miesiące. Natomiast wierzymy, że w pełnym wymiarze Akademia Kopernikańska rozpocznie swoje działanie z nowym rokiem.

Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Sławomir Skwarek (PiS):

Dziękuję bardzo za bardzo zwięzłą, a nawet poszerzoną wiedzę. Wyprzedziliśmy troszeczkę. Proszę ewentualnie o zabranie głosu przez przedstawiciela Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej w zakresie Narodowego Centrum Badań i Rozwoju. Zdalnie.

Dyrektor Departamentu Budżetu Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej Marek Kalupa:

Jak już była mowa na sali, jak wspomniał pan dyrektor Oliwa, z dniem 1 sierpnia tego roku Narodowe Centrum Badań i Rozwoju przeszło pod nadzór naszego ministerstwa. Wiąże się to oczywiście z przeniesieniem w ramach budżetu istotnej części środków, które finansują działalność Narodowego Centrum Badań i Rozwoju. Na to, co przeszło do części 34, składa się dotacja podmiotowa na bieżące koszty działalności NCBR, dotacja celowa na inwestycje i zakupy inwestycyjne, dotacja celowa na finansowanie projektów z udziałem środków Unii Europejskiej. Oczywiście samo zatwierdzenie planu finansowego na rok przyszły też spoczywa teraz już w rękach ministra funduszy i polityki regionalnej.

Przechodząc do wielkości przychodów planowanych w tym planie finansowym na rok 2023, trzeba powiedzieć, że opiewają one na kwotę 1 750 373 tys. zł. To jest kwota większa od tegorocznego budżetu zaledwie o 1%. Ten wzrost przychodów związany jest przede wszystkim z nieco wyższymi środkami przekazywanymi z Unii Europejskiej. Generalnie źródłem przychodów będą dotacje z budżetu państwa, zarówno z części 34, jak i z części 28, o czym była już mowa. Na te dotacje składa się ogółem 1 507 448 tys. zł. Zostaną one przeznaczone na realizację zadań oraz na pokrycie kosztów funkcjonowania Narodowego Centrum Badań i Rozwoju, w tym dotacja podmiotowa wyniesie 70 462 tys. zł.

Oprócz tego przychodami będą też środki otrzymywane z Unii Europejskiej na realizację projektów, których beneficjentem jest sam NCBR w ramach programów europejskich, a także w ramach nowego programu Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki, jak również projektów międzynarodowych w ramach Horyzontu Europa. Ogółem będzie to kwota 230 337 tys. zł. Ponieważ NCBR zakłada zbilansowany rachunek, jego koszty na koniec roku mają się równać sygnalizowanym przychodom i wynosić 1 750 373 tys. zł, z czego na realizację zadań przez NCBR przeznaczy się 1 537 925 tys. zł.

Główną pozycją tych kosztów są środki przekazywane innym podmiotom z otrzymanych przez Centrum Dotacji Celowych oraz środki otrzymywane oczywiście z Komisji Europejskiej – ogółem 1 317 797 tys. zł. Pozostała część kosztów to realizacja zadań w projektach własnych lub partnerskich NCBR. Przewidywane nakłady na realizację zadań NCBR będą wyższe mniej więcej o 45 000 tys. zł w porównaniu z bieżącą ustawą budżetową, na co składają się przede wszystkim zwiększone środki na projekty badawcze z obszaru obronności państwa. Na koszty składa się również pokrycie kosztów funkcjonowania jednostki. Tutaj mamy kwotę 212 448 tys. zł. Tu się oczywiście pojawią wynagrodzenia osobowe, składki, zakup usług obcych i wszelkie inne pozostałe koszty NCBR.

W pozycji 9 mamy środki przekazane innym podmiotom. Tutaj planuje się kwotę 7 054 639 tys. zł. To dotyczy środków przekazywanych przeznaczonych na wsparcie dla beneficjentów, partnerów projektów oraz na realizację zadań przez instytucje wdrażające towarzyszące NCBR, takie jak na przykład w ramach POIR, takie jak na przykład Ośrodek Przetwarzania Informacji czy Fundacja na rzecz Nauki Polskiej.

To z mojej strony taka bazowa informacja. Mamy też na łączach przedstawiciela NCBR, który w przypadku jakichś bardziej szczegółowych pytań także coś o planie finansowym jest gotów powiedzieć.

Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Sławomir Skwarek (PiS):

Proszę o zachowanie czujności, bo pewnie będzie pytanie od pani poseł koreferent. Ponieważ pani poseł Dziemianowicz-Bąk nie mogła uczestniczyć osobiście, przekazała koreferat, który pozwolę sobie państwu przedstawić.

„Szanowna podkomisjo, po zapoznaniu się z projektem budżetu w zakresie części 28 – Szkolnictwo wyższe i nauka, a także opinią Biura Analiz Sejmowych wnoszę o wydanie opinii pozytywnej w omawianym zakresie. Jednocześnie zwracam uwagę, że planowane na 2023 rok wydatki w ramach części 28 – Szkolnictwo wyższe i nauka są nominalnie o 9,7% niższe niż w ustawie budżetowej na 2022 rok. Rok temu miałam przyjemność przedstawiać analogiczny koreferat i już wówczas zwracałam uwagę na to, że wydatki na szkolnictwo wyższe i naukę hamują, co jest bardzo niepokojącym tren-

dem. Spada również wartość wydatków na naukę w odniesieniu do PKB. Rok temu było to 1,24% prognozowanej wartości PKB, w tym roku tylko 1,11%. Bez inwestycji w naukę nie można mówić o rozwoju. Finansowanie tego segmentu budżetu państwa musi więc ulec zwiększeniu.

Chciałabym również zadać pytanie o wynagrodzenia w szkolnictwie wyższym. Czy w 2023 roku przewidziane są podwyżki dla pracowników naukowych oraz administracyjnych w państwowych jednostkach budżetowych objętych częścią 28 projektu budżetu oraz w Narodowym Centrum Badań i Rozwoju, w Narodowym Centrum Nauki, w Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej i w Centrum Łukasiewicz? Jeśli tak, proszę o podanie ich skali”.

Rozumiem, że poszczególne osoby udzielą nam odpowiedzi na zadane pytania.

Dyrektor departamentu MEiN Jarosław Oliwa:

Dziękuję. Ponownie Jarosław Oliwa, dyrektor Departamentu Budżetu i Finansów Ministerstwa Edukacji i Nauki.

Szanowni państwo, dziękuję za to pytanie. Rozumiem, że to pani poseł Dziemianowicz-Bąk zadała to pytanie. Dosłownie jedno słowo sprostowania – nakłady na naukę nominalnie wzrastają. Natomiast rzeczywiście w tym szczególnym roku nakłady w relacji do PKB zmniejszyły się. Ale musimy mieć świadomość tego, że dzisiaj stoimy w obliczu całej masy innych wyzwań.

Mogę powiedzieć w ten sposób – jeszcze 30 sierpnia projekt budżetu wyglądał znacznie gorzej. Można powiedzieć, że wtedy na posiedzeniu tej podkomisji razem z panem ministrem Murdzkiem siedzieliśmy z opuszczonymi głowami i z pokorą wysłuchiwalismy krytyki tego budżetu. Natomiast od tamtej pory sporo się zmieniło. Po pierwsze, udało się uzyskać dodatkowe 1 550 000 tys. zł w postaci środków bezpośrednio w części budżetowej i dodatkowo 1 000 000 tys., w tym 500 000 tys. zł na inicjatywę badawczą, oraz dodatkowo 500 000 tys. zł dla pozostałych uczelni w związku z sytuacją inflacyjną i energetyczną.

Jeśli chodzi o podwyżki, tak, przewidziano je. Po pierwsze, skutki przechodzące dla podwyżek już uruchomionych od 1 października 2022. Tu uruchomiono podwyżki w wysokości 4,4% i skutki na kolejny rok zostały w pełni zabezpieczone tym budżetem i będą sukcesywnie w każdym kolejnym miesiącu przekazywane. Dodatkowo przewidziano również podwyżki w wysokości 700 000 tys. zł od 1 maja dla pracowników uczelni akademickich w wysokości 7,8%. Należy składać te dwie kwoty. Są to więc podwyżki 4,4% + 7,8%. Czyli to nie jest uzupełnienie do 7,8%, tylko od maja jest dodatkowo 7,8%. Są na te podwyżki przewidziane środki w budżecie. Jeśli chodzi o instytucję administracji, które obsługują naukę i szkolnictwo wyższe wspólnie z ministrem edukacji i nauki – Narodowe Centrum Nauki, Centrale Sieci Badawczej Łukasiewicz, Polska Akademia Nauk – zostały uwzględnione podwyżką standardową, taką jak przewidziano dla sfery budżetowej, czyli 7,8%.

Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Sławomir Skwarek (PiS):

Dziękuję bardzo. Rozumiem, że to była odpowiedź. Czy w tym punkcie ktoś jeszcze chciałby zabrać głos? Jak rozumiem, zgłoszenie było. Pan Michał Zasada, tak?

Wiceprzewodniczący Konferencji Rektorów Akademickich Szkół Polskich Michał Zasada:

Panie przewodniczący, panie i panowie posłowie, dziękuję za głos. Reprezentuję Konferencję Rektorów Akademickich Szkół Polskich. Krótko o rzeczach oczywistych.

Mianowicie mówiąc o tej podwyżce 7,8% na przyszły rok... Ja bym prosił o doprecyzowanie. Zwracam uwagę na to, że koledzy z uczelni innych niż nadzorowane przez Ministerstwo Edukacji i Nauki zgłaszają, że sytuacja podwyżkowa na przyszły rok jest, powiedzmy, niejasna. Gdybym mógł uzyskać potwierdzenie, że ta podwyżka przyszłoroczna dotyczy również uczelni nadzorowanych przez inne ministerstwa, to byłbym wdzięczny.

Natomiast generalnie, proszę państwa, mam jedną krótką uwagę. Padło stwierdzenie, że wydatki na naukę i szkolnictwo wyższe w stosunku do PKB maleją i że bez ich

finansowania nie ma rozwoju. Natomiast ja bym chciał tylko powiedzieć, że w świetle naszych analiz i obserwacji sytuacji, którą mamy w tej chwili na uczelniach – my w tej chwili nie mówimy o jakimkolwiek rozwoju, my w tej chwili właściwie walczymy z deterioracją tkanki uczelnianej.

Chodzi mi przede wszystkim o ludzi, którzy odchodzą. Odchodzą pracownicy naukowcy. Niestety przegrywamy bardzo poważnie konkurencję z rynkiem. Odchodzą również fachowcy z administracji i obsługi technicznej. Nie mówię już nawet o informatykach, którzy są takim sztandarowym przykładem tego, że nie jesteśmy w stanie zmatchować cztero- albo pięciokrotnie wyższych pensji niż na rynku. Odchodzą od nas specjaliści, którzy na przykład zapewniają nam możliwość aplikowania czy rozliczania grantów. Obawiam się, że zgodnie ze strategią rządową zwiększenie atrakcyjności pracy naukowej i przyciągnięcie młodych ludzi do nauki przy takim finansowaniu, jakie mamy w tej chwili, jest po prostu mrzonką. Dlatego też będziemy przez lata, jeśli nie przez dziesięciolecia, nadrabiali straty, które niestety ponosimy przede wszystkim w ludziach.

Z obowiązku i z przekonania apeluję o chociażby wywiązanie się z obietnic, które były stawiane środowisku akademickiemu przy okazji wdrażania ustawy 2.0, związanych ze zwiększaniem nakładów na naukę i szkolnictwo wyższe.

Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Sławomir Skwarek (PiS):

I ja dziękuję. Rozumiem, że pana wniosek zostanie przekazany do ministerstwa, do Ministerstwa Finansów, poszczególnych ministerstw.

O zabranie głosu prosił jeszcze pan Jan Szmidt, też reprezentujący Konferencję Rektorów Akademickich Szkół Polskich.

Honorowy przewodniczący Konferencji Rektorów Akademickich Szkół Polskich Jan Szmidt:

Jan Szmidt, honorowy przewodniczący Konferencji Rektorów Akademickich Szkół Polskich.

Patrzę z dłuższej perspektywy. Zapóźnienia w tym zakresie w szkolnictwie wyższym nie wynikają tylko z roku 2021 czy z pandemii. Ostatnia podwyżka była jeszcze przed pandemią. Oczywiście trzeba rozumieć, że państwo jest w sytuacji trudnej. Ale to są zdarzenia – nie chcę powiedzieć, że transcendentalne – wykraczające poza zakres naszego myślenia. Sytuacja jest bardzo zła. Nasza opinia sformułowana w tym zakresie do pana premiera jest jednoznaczna. Środki z subwencji średnio na uczelnię między 2021 a 2022 rokiem rosły o 2,5%. Koszty operacyjne, które planujemy jako wydatek w uczelniach, średnio wzrosły o 36%. W związku z tym nie mówmy o przyszłości, mówmy o teraźniejszości. Za chwilę się utopimy.

Niedawno miałem możliwość uczestniczenia w dyskusji na Politechnice Warszawskiej na temat środków finansowych, które mamy jeszcze jako pewnego rodzaju oszczędności, o ile tak można powiedzieć. Czy pojawią się środki w postaci niefinansowej bezpośrednio, czyli pieniędzy, które możemy wydawać w szczególności na następny rok, a obligacji Skarbu Państwa... Nie wiadomo, po ile banki zechcą kupić obligacje. Ale to już pomijam. Jest to sytuacja tragiczna. Przerywamy procesy technologiczne.

Czy państwo wiecie, iż utrzymanie potencjału badawczego w tym roku w zasadzie nie uzyskało finansowania? Uzyskało je tylko kilka podmiotów w Polsce. Niedawno byłem w Ministerstwie Rozwoju i Technologii i dyskutowałem na ten temat. Instytuty podległe nie uzyskały finansowania. Większość instytutów, jednostek uczelni, wydziałów nie uzyskało finansowania, które przez wiele lat pozwoliło utrzymać bardzo wyrafinowane i kosztochłonne, ale niezbędne procesy technologiczne i pomiarowe, które w tych centrach badawczych były realizowane. Na to pieniędzy również w tej chwili nie mamy. To się rysuje bardzo źle. Nie wiem, czy później uda nam się przez 10 lat odrobić te straty. Straty z tych lat to nie są straty przedsiębiorstwa, które odbije się, gdy będzie lepsza koniunktura. Gdy będzie lepsza koniunktura, my będziemy się odbijać kilka lat.

Apeluję do pana ministra... No nie ma tu pana ministra. Ale apeluję do państwa posłów, apeluję do pana przewodniczącego. Straty w szkolnictwie wyższym to straty, które pojawiają się w ciągu roku czy dwóch, a odrabia się je przez dziesięciolecia. To mogą być niezwykle skutki. Zamkniemy urzędnicy, zamkniemy niektóre laborato-

ria, zamkniemy nasze technologiczne procesy, które się toczą. Koledzy nie skończą doktoratów i tak dalej. To w tej chwili się przed nami rysuje. I cóż mamy uzyskać w zamian? 4,4% za jeden kwartał tego roku. A gdzie reszta kwartałów? Cóż mamy uzyskać dalej? Ano uzyskamy jeszcze 7%. Niedawno słuchałem dyskusji również strony rządowej i ekonomistów, którzy twierdzą, że to będzie 20%... Czyli my jesteśmy grubo poniżej.

My nie sprzedajemy, proszę państwa. Nasz produkt to są studenci. Nasz produkt to są osiągnięcia naukowe. Nasz produkt to jest pozycja Polski w Europie i na świecie. Nasz produkt to są w końcu zdolni młodzi ludzie, którzy idą i rozwijają nowe technologie w przedsiębiorstwach. Jeżeli tego nie weźmiecie państwo pod uwagę, to przykładacie stempel do tego, że Rzeczpospolita Polska, nasza ukochana ojczyzna, przez wiele lat nie będzie się rozwijać. Jeżeli chcecie do tego przyłożyć rękę, wasza sprawa. My jako Konferencja Rektorów Akademickich Szkół Polskich do tego ręki nie przyłożymy. Uważam, że ten budżet jest nie tylko zły, ale zabójczy.

Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Sławomir Skwarek (PiS):

Przynajmniej ja z uwagą się wsłuchałem w apel pana rektora. Zobaczymy, jakie będą tego konsekwencje. Czy ktoś chciałby odpowiedzieć na takie dictum?

Dyrektor departamentu MEiN Jarosław Oliwa:

Również bardzo serdecznie dziękuję za obydwa głosy panów profesorów. Nie da się ukryć, to wyraz troski o całe środowisko nauki i szkolnictwa wyższego. Mogę tylko powiedzieć, że ministerstwo dokłada starań, aby te nakłady na naukę i szkolnictwo wyższe były jak najwyższe.

Tak jak powiedziałem wcześniej, nakłady na naukę i szkolnictwo wyższe w roku 2023 wzrastają. To, że nie wzrastają w sposób w pełni satysfakcjonujący, jest tak na dobrą sprawę kwestią z jednej strony oczekiwań, z drugiej strony okoliczności gospodarczych, w jakich się znajdujemy. W szczególności mowa tu oczywiście o kryzysie związanym z wojną rosyjsko-ukraińską i konsekwencjami tych decyzji. Pomimo tego szczególnego okresu chciałem podkreślić, że ministerstwo zagwarantowało, wywalczyło środki na podwyżki dla pracowników akademickich. Ten priorytet był kluczowy dla ministerstwa. Rozumiemy, że z drugiej strony jest wiele innych potrzeb, o których powiedział w szczególności pan profesor Schmidt – o specjalnych urządzeniach badawczych, o inwestycjach. Ale w tym szczególnym okresie najważniejsze jest zagwarantowanie stabilności i utrzymania kadr. Stąd takie właśnie priorytety ministerstwa.

Jeszcze jedna rzecz, która tu nie została powiedziana, a którą wcześniej bardzo wyraźnie postulowali przedstawiciele między innymi KRASP – prof. Mezyk i prof. Popiel – na ostatnim posiedzeniu podkomisji. To właśnie wtedy bardzo wyraźnie wybrzmiał problem energetyczny w uczelniach i kosztów wzrostu energii. Tymczasem mamy projekt ustawy, który gwarantuje, że uczelnie zostały objęte szywną ceną 785 zł za megawatogodzinę.

Z analizy, którą przeprowadzaliśmy w wielu przypadkach... W przypadku wielu uczelni jest to cena niższa niż ta, którą uczelnie płacą dzisiaj. Nie ta, która groziłaby im od 1 stycznia, gdyby rzeczywiście ta regulacja nie weszła w życie, ale jest to w niektórych przypadkach cena niższa, niż płacą dzisiaj. Naprawdę trzeba docenić wysiłek państwa w tym zakresie, żeby cały system był stabilny.

Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Sławomir Skwarek (PiS):

Rozumiem, że porządek w tym punkcie został wyczerpany. Przechodzimy do punktu piątego.

Honorowy przewodniczący KRASP Jan Szmidt:

Przepraszam, czy ja mogę od vocem? Tylko jedno zdanie, panie przewodniczący.

Przewodniczący poseł Sławomir Skwarek (PiS):

Udzielam głosu. Bardzo proszę.

Honorowy przewodniczący KRASP Jan Szmidt:

Proszę państwa, ja to wszystko wiem. Panie dyrektorze, znamy się 30 lat albo dłużej. Wiem, że robicie państwo, co możecie. Ale tu nie chodzi o to, żeby ministerstwo to chciało zrobić. To musi zrobić rząd Najjaśniejszej Rzeczypospolitej, to musi zrobić państwo, dbając o swoją przyszłość.

Wiem, że jest potrzeba, żeby podnosić emerytury i tak dalej. Wszystko to doceniam. Natomiast ja tylko mam swój obowiązek. 45 lat pracuję w nauce i szkolnictwie wyższym. Byłem rektorem Politechniki Warszawskiej. Znam te problemy nie od dzisiaj. Byłem szefem KRASP. Wiem, że te straty będziemy odrabiali przez dziesięciolecia. Następne dziesięciolecia nam tego nie darują. Nie darują nam tego, że technologia polska, że polskie nauki przyrodnicze... Tam są potrzebne potężne pieniądze. Nie chcę powiedzieć, że umrą, bo nie umrą. Ale będzie to odrabiane przez wiele lat, tak odrabialiśmy po 1989 roku straty wynikające z zamknięcia nas w klubie komunistycznych państw. Nie dopuścimy do tego. To nie są duże pieniądze. To nie jest jakaś straszna kwota. Już tu nie chcę mówić o młodych ludziach...

Przepraszam, powiedziałam, że tylko ad vocem. Gaduła ze mnie.

Proszę państwa, nie w tym problem. Wiem, że wszyscy jesteśmy po tej samej stronie. Ale zdajmy sobie sprawę ze skutków. Jeżeli tak, to powiedzmy sobie otwarcie – znamy te skutki i jesteśmy przekonani, że musimy tak zrobić, pomimo że te skutki będą tak straszliwe.

Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Sławomir Skwarek (PiS):

Dziękuję, panie profesorze. Po to właśnie jest podkomisja, żebyśmy właśnie sobie ad vocem i apelowali, porozmawiali, podyskutowali.

Kolejny punkt to projekt budżetu Polskiej Akademii Nauk. Proszę o zabranie głosu przedstawiciela Ministerstwa Edukacji i Nauki i Polskiej Akademii Nauk. Od razu powiem, że pani poseł koreferent Joanny Fabisiak nie ma, jest nieobecna. W związku z powyższym, jak rozumiem, opinia jest pozytywna.

Aha. Jeżeli już zostało omówione. Akademia Kopernikańska.

Jest głos. Proszę.

Kanclerz Polskiej Akademii Nauk Tadeusz Latała:

Szanowny panie przewodniczący, Wysoka Komisjo, szanowni państwo, w opinii Biura Analiz Sejmowych, którą państwo posłowie otrzymali, jest oczywiście zawarta informacja, że w roku 2023 nastąpi wzrost finansowania działalności Polskiej Akademii Nauk o 4,7%. Oczywiście ta informacja odnosi się do wysokości budżetu akademii, wynikającej oczywiście z ustawy budżetowej na rok 2022.

Natomiast w październiku minister edukacji i nauki podjął decyzję o zwiększeniu finansowania akademii w roku 2022 o 3000 tys. zł. Oczywiście jesteśmy wdzięczni panu ministrowi za tę decyzję. Rzeczywiście potrzeby były ogromne, a presja tego środowiska niezwykle duża, chociażby na zwiększenie poziomu wynagrodzeń.

Chciałbym jednak zwrócić uwagę państwa, że poziom wynagrodzeń wygląda mniej więcej tak: pomocnicze jednostki naukowe krajowe, średnie wynagrodzenie to 4800 zł brutto, placówki naukowe to średnio 4900 zł brutto, inne jednostki organizacyjne – 4800 zł. Między innymi wśród tych wymienionych jest ogród botaniczny, to jest ta średnia 4 900 zł. Pomocnicze jednostki, o których mówiłem, to biblioteki: gdańska, kórnicka, archiwum w Warszawie, archiwum w Krakowie. Wynagrodzenia na poziomie 4800–4900 zł brutto.

Jeżeli dodamy 3000 tys. zł do budżetu akademii z roku 2022, to oznacza, że w roku 2023 finansowanie akademii będzie dokładnie na takim samym poziomie jak w roku 2022. Pojawia się pytanie chociażby, jak zrealizować zaplanowane, już zapowiedziane podwyżki płacy minimalnej, gdzie wynagrodzenia na poziomie płacy minimalnej ma może 30% pracowników tych jednostek, które wymieniałem? Pytam, jak to zrobić?

Pan dyrektor mówił na przykład o działaniach osłonowych związanych z nośnikami energii. Polska Akademia Nauk zrobiła 1,5 roku czy 2 lata temu postępowanie przetargowe na dostawę energii elektrycznej. W tych jednostkach, które wymieniałem, w tej

chwili ta wygasająca umowa wskazuje na kwotę między 2200 a 2300 zł za megawatogodzinę. My za chwilę będziemy mieć to, o czym pan dyrektor mówił, czyli 700, może 800 zł. Tak się stanie. To znaczy, że to będzie co najmniej dwukrotnie więcej, niż było do tej pory. Zadaję więc pytanie, jak to wszystko zrobić, żeby przetrwać?

Polska Akademia Nauk, nie licząc instytutów, to jest łącznie około 700–800 ludzi pracujących w sektorze nauki i szkolnictwa wyższego. Sytuacja wygląda na trudną. Argumenty, które podnosił pan profesor Schmidt, dotyczą również Polskiej Akademii Nauk. W wystąpieniu pana dyrektora nie usłyszałem – może przeoczyłem – informacji dotyczącej poziomu zwiększenia finansowania instytutów naukowych Polskiej Akademii Nauk, które są finansowane oddzielnie, czyli z części 28. Oczywiście mam też wielkie obawy, co się w tych instytutach stanie, jak one przetrwają ten rok z uwagi na znacząco wyższe koszty eksploatacyjne.

Zwracam się do Wysokiej Komisji z prośbą o pochylenie się nad tym problemem. To jest dla osób zarządzających po prostu niezwykle wyzwanie, żeby nie utracić tych najlepszych ludzi, żeby te jednostki przetrwały, żeby mogły realizować swoje cele zapisane w ustawie. Bardzo dziękuję.

Przewodniczący poseł Sławomir Skwarek (PiS):

Dziękuję. Będzie odpowiedź?

Dyrektor departamentu MEiN Jarosław Oliwa:

Szanowni państwo, instytuty Polskiej Akademii Nauk jako podmioty sektora nauki i szkolnictwa wyższego również zostały objęte regulacją ustawową zamrażającą wydatki. Natomiast korporacja, podobnie jak NCN, NCBR, podobnie jak ministerstwa, to są w jakimś sensie podmioty na pograniczu urzędu. W związku z powyższym ustawa, która odnosi się do podmiotów użyteczności publicznej – szpitali, uczelni, szkół – nie objęła również jako takich podmiotów administracji. Natomiast w ramach budżetu będziemy dążyć do tego, żeby zabezpieczyć w miarę możliwości wszystkie potrzeby, jakie w tym zakresie będą istniały.

Jeśli chodzi o kwestię środków dla instytutów, przewidujemy, że kąt wzrostu subwencji, w tej chwili jeszcze nieustalony, to jest kwestia tak naprawdę początku przyszłego roku – będzie taki sam jak w przypadku uczelni. Dziękuję.

Przewodniczący poseł Sławomir Skwarek (PiS):

Dziękuję bardzo. Pamiętam, że przyzwoliliśmy panu dyrektorowi na to, żeby troszkę do przodu powiedzieć, czyli został też omówiony budżet Akademii Kopernikańskiej. Jest poseł koreferent, pan Tomasz Zieliński. W związku z powyższym proszę o zabranie głosu i przedstawienie koreferatu.

Poseł Tomasz Zieliński (PiS):

Panie przewodniczący, szanowni państwo, wiadomo, że Akademia Kopernikańska powstanie w następnym roku. Zaplanowano budżet w wysokości 25 000 tys. zł. Tak że proszę o przyjęcie tego sprawozdania. Dziękuję.

Przewodniczący poseł Sławomir Skwarek (PiS):

Czułem, że będzie szybki i sprawny koreferat. Za rok będzie dłuższy.

Kolejna część budżetowa. Poproszę przedstawiciela Ministerstwa Edukacji Nauki.

Zastępca dyrektora Departamentu Budżetu i Finansów Ministerstwa Edukacji i Nauki Konrad Hodzyński:

Konrad Hodzyński, zastępca dyrektora Departamentu Budżetu i Finansów w Ministerstwie Edukacji i Nauki. Panie przewodniczący, szanowni państwo, zaprezentuję budżet części 30 będący budżetem Ministerstwa Edukacji i Nauki na rok 2023.

Jeśli chodzi o dochody budżetowe, to na rok 2023 w części 30 – Oświata i wychowanie zaplanowano dochody w wysokości 8296 tys. zł. Z tego w dziale 750 – Administracja publiczna zaplanowano 115 tys. zł i w dziale 801 – Oświata i wychowanie zaplanowano 8181 tys. zł. Zaplanowane dochody na przyszły rok są wyższe o 17,3% w stosunku do planu dochodów, który został ujęty w ustawie budżetowej na rok 2022. Wynika to głównie z wyższych wpływów w dziale 801 – Oświata i wychowanie pochodzących

z opłat egzaminacyjnych oraz opłat za wydanie świadectw, dyplomów, zaświadczeń, certyfikatów i ich duplikatów. To jest związane też z większą liczbą uczniów przystępujących do poszczególnych egzaminów.

Jeśli chodzi o wydatki budżetu państwa w części 30, to w projekcie ustawy budżetowej na rok 2023 zaplanowano wydatki w łącznej kwocie 596 480 tys. zł. To jest wzrost wydatków o 22,2% w stosunku do ustawy budżetowej na rok 2022. W ramach części 30 wydatki będą realizowane w siedmiu działach klasyfikacji budżetowej. W dziale 801 – Oświata i wychowanie zaplanowano 518 424 tys. zł, co stanowi 86,9% wydatków zaplanowanych całej części 30. W ramach działu 801 wydatki rozdysponowano pomiędzy sześć rozdziałów klasyfikacji budżetowej.

W rozdziale 80135 – Szkolnictwo polskie za granicą zaplanowano kwotę w wysokości 47 118 tys. zł, co oznacza wzrost o 2,6% środków w porównaniu do ustawy budżetowej na rok 2022. Wydatki te przeznaczone będą w szczególności na funkcjonowanie szkół polskich za granicą oraz finansowanie wyjazdów nauczycieli polskich do środowisk polonijnych w celu nauczania języka polskiego, geografii oraz historii Polski, również na realizację zadań wynikających z przystąpienia do konwencji o statucie szkół europejskich, jak również na zakup podręczników i innych pomocy dydaktycznych dla oświaty polonijnej za granicą. W ramach tego rozdziału będą również zadania realizowane centralnie przez Ministerstwo Edukacji i Nauki, związane ze wspomaganiami oświaty polonijnej, związane z organizacją współpracy szkół funkcjonujących w systemach oświaty innych państw i ze szkołami organizacji społecznych Polaków ze szkołami w Polsce.

W ramach rozdziału 80143 – Jednostki pomocnicze szkolnictwa zaplanowano kwotę w wysokości 27 310 tys. zł. To jest o 5,5% więcej niż w ustawie budżetowej na rok 2022. W ramach tego rozdziału planuje się wydatki, które przeznaczone zostaną na działalność Informatycznego Centrum Edukacji i Nauki oraz na funkcjonowanie Ośrodka Rozwoju Polskiej Edukacji za Granicą, który prowadzi działalność obsługującą zespoły szkół i polskie szkoły za granicą.

Kolejny rozdział to 80145 – Centralna Komisja Egzaminacyjna. Przewidziano kwotę wydatków w wysokości 252 884 tys. zł, co oznacza wzrost o 24,6% w stosunku do ustawy budżetowej na rok 2022. Wydatki w tym dziale przeznaczane są na statutową działalność Centralnej Komisji Egzaminacyjnej oraz osiem okręgowych komisji egzaminacyjnych, związane są z organizacją i przeprowadzeniem egzaminów zewnętrznych. W rozdziale 80146 – Doksztalcanie i doskonalenie nauczycieli zaplanowano wydatki w wysokości 55 263 tys. zł. Tutaj jest nieco mniej niż na rok 2022, ale jest to związane z kończąca się perspektywą unijną i po prostu zmniejszeniem środków. Projekty zostały już zrealizowane, stąd zmniejszenie wydatków.

Kolejny rozdział to 80180 – Działalność badawczo-rozwojowa. Tutaj zaplanowano środki w wysokości 2854 tys. zł. To jest prawie 2% więcej niż na rok 2022. Są to środki przeznaczone na współfinansowanie projektów z udziałem środków Unii Europejskiej w ramach programu operacyjnego „Wiedza, edukacja, rozwój na lata 2014–2020”.

W rozdziale 80195 – Pozostała działalność zaplanowano kwotę 132 995 tys. zł. W ramach tego rozdziału finansowane i dofinansowane będą zadania realizowane centralnie przez Ministerstwo Edukacji i Nauki. W ramach tych środków przewiduje się sfinansowanie składek do organizacji międzynarodowych, przeprowadzenie międzynarodowych badań edukacyjnych, nagrody ministra edukacji i nauki dla nauczycieli za osiągnięcia dydaktyczno-wychowawcze, wsparcie organizacji olimpiad, konkursów i turniejów, finansowanie realizacji zadań modułu edukacyjnego rządowego programu na rzecz społeczności romskiej w Polsce, wsparcie organizacji ogólnopolskiego programu pomocy wybitnie uzdolnionym uczniom, jak również dofinansowanie zakupu podręczników szkolnych i książek pomocniczych dla uczniów niewidomych i słabowidzących oraz refundację kosztów kształcenia dzieci pracowników agencji Frontex.

W ramach środków na współfinansowanie projektów z udziałem Unii Europejskiej zaplanowano wydatki na realizację projektów oraz zarządzanie realizacją i wdrożeniem programu operacyjnego „Wiedza, edukacja, rozwój”.

Wydatki w części 30 zaplanowane zostały również w innych działach klasyfikacji budżetowej. W dziale 750 – Administracja publiczna wydatki budżetowe zaplanowano

na kwotę 61 614 tys. zł, tj. o 15% więcej w stosunku do roku 2022. W dziale 752 – Obrona narodowa zaplanowano 23 tys. zł na realizację programu pozamilitarnych przygotowań obronnych Rzeczypospolitej Polskiej w latach 2021–2035. W dziale 754 – Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa 6000 zł zostanie przeznaczony na zadania wynikające z ustawy z dnia 26 kwietnia o zarządzaniu kryzysowym. W dziale 851 – Ochrona zdrowia wydatki zaplanowano na kwotę 3125 tys. zł. Będą to środki przeznaczone na realizację zadań w ramach „Narodowego programu zdrowia na lata 2021–2025”.

Jeszcze dwa działy. Dział 854 – Edukacyjna opieka wychowawcza, gdzie zaplanowano środki wysokości 2585 tys. zł. To jest na poziomie roku 2022. Są to środki przeznaczone w rozdziale 85412 – kolonie i obozy oraz inne formy wypoczynku dzieci i młodzieży, a także szkolenia młodzieży, kolonie i obozy dla młodzieży polonijnej w kraju, również kolonie i obozy dla młodzieży polonijnej za granicą, jak również pomoc materialna dla uczniów o charakterze motywacyjnym. To są stypendia dla uczniów. Ostatni dział 921 – Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego. Tutaj zaplanowano 10 703 tys. zł, też na poziomie 2022 roku. Są to środki na dotację podmiotową dla Centrum Nauki Kopernik.

Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Sławomir Skwarek (PiS):

Dziękuję bardzo. Udzielam głosu posłowi koreferentowi Sławomirowi Skwarkowi, czyli sobie. Mam chyba po raz czwarty przyjemność zapoznać się i koreferować tę część budżetu. Dzisiaj, jak państwo widzą, jakoś lakonicznie wszyscy się wypowiadamy. Pewnie dlatego, że wszyscy zbieramy siły na wieczorne posiedzenie Komisji Edukacji, Nauki i Młodzieży, które rozpocznie się o godzinie 18:00.

Po zapoznaniu się z projektem budżetu w zakresie części 30 – Oświata i wychowanie, a także po zapoznaniu się z opinią pozytywną Biura Analiz Sejmowych wnosząc o wydanie opinii pozytywnej w zakresie omawianej części budżetowej.

Proszę, kto z państwa chciałby w kwestii części 30 zabrać głos? Nie widzę. Powiedziałam o tej lakoniczności dzisiaj.

W związku z powyższym przechodzimy do punktu dotyczącego subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego. Proszę o zabranie głosu przez przedstawiciela Ministerstwa Edukacji i Nauki.

Dyrektor Departamentu Współpracy z Samorządem Terytorialnym Ministerstwa Edukacji i Nauki Jerzy Jakubczuk:

Jerzy Jakubczuk, dyrektor Departamentu Współpracy z Samorządem Terytorialnym w Ministerstwie Edukacji i Nauki.

Szanowny panie przewodniczący, Wysoka Komisjo, w projekcie ustawy budżetowej na rok 2023 kwota części oświatowej subwencji ogólnej została zaplanowana w wysokości 64 432 715 tys. zł. Porównując do kwoty subwencji na rok 2022, ujętej w ustawie budżetowej, przypomnę, że ta kwota wynosiła 53 326 000 tys. zł. Kwota subwencji oświatowej na przyszły rok ulega zwiększeniu o 11 107 177 tys. zł. To jest wzrost o 20,8%.

Natomiast w porównaniu do przewidywanego wykonania subwencji oświatowej z roku bieżącego w kwocie 55 943 000 tys. zł ten wzrost subwencji planowanej na rok przyszły kształtuje się na poziomie prawie 8 500 000 tys. zł, tj. wzrost o 15,2%. Ja tylko przypomnę, że jest to najwyższy wzrost kwoty subwencji oświatowej w historii, zarówno w ujęciu nominalnym, jak i procentowym w stosunku do roku poprzedniego. W planowanej kwocie subwencji oświatowej na rok 2023 zostały uwzględnione zgodnie z przepisami ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego skutki zmiany zakresu zadań oświatowych. Między innymi chodzi o skutki przechodzące dotyczące podwyżki wynagrodzenia o 4,4% od 1 maja 2022 roku. Ponieważ te podwyżki nie obejmowały całego roku budżetowego, do sfinansowania w subwencji musimy zabezpieczyć środki na skutek przechodzący dotyczący czterech miesięcy.

Następnie w kwocie subwencji uwzględnione zostały również skutki finansowe zmian wprowadzonych od 1 września 2022 roku. Chodzi o podwyżki wynagrodzeń dla nauczycieli początkujących i o zmiany w awansie zawodowym. Ponadto kwota subwencji na 2023 rok uwzględnia skutek finansowy tak zwanej standaryzacji zatrudnienia w szkołach i przedszkolach. Chodzi o etaty psychologów i innych specjalistów. To są zmiany,

które zostały wdrożone od 1 września 2022 roku. Ponieważ wdrożenie nastąpiło na okres czterech miesięcy roku bieżącego, do sfinansowania w subwencji mamy skutek przechodzący dotyczący ośmiu miesięcy.

Wreszcie, w planowanej kwocie subwencji uwzględniony jest efekt finansowy podwyżki wynagrodzeń dla nauczycieli o 7,8% od 1 stycznia 2023. To ma związek ze wzrostem kwoty bazowej dla nauczycieli, która jest określona w ustawie budżetowej. Ponadto w kwocie subwencji zostały zabezpieczone środki na dodatkowe skutki finansowe wynikające z rosnącej liczby dzieci z orzeczeniami o potrzebie kształcenia specjalnego. To generuje konieczność przeliczenia wielokrotnie podziału subwencji odpowiednio wyższymi kwotami subwencji na ucznia. Ten efekt też jest ujęty.

Podobnie jak kwestie dotyczące zwiększenia subwencji z tytułu zwrotów części oświatowej subwencji ogólnej za okres od 1 lipca 2021 do końca czerwca 2022 oraz efekt finansowy przejścia szkoły artystycznej przez ministra kultury i dziedzictwa narodowego, jak również zmiany przechodzące, dotyczące modyfikacji sposobu organizacji zadań umożliwiających podtrzymywanie poczucia tożsamości narodowej, etnicznej, językowej uczniów należących do mniejszości narodowych i etnicznych. Jest to kontynuacja zmian wprowadzonych w roku 2022.

Planowany finansowy standard A podziału subwencji na 2023 rok kształtuje się na poziomie 6947,16 zł. Ulega on zwiększeniu o 865,84 zł, czyli o 14,2% w stosunku do roku bieżącego. Liczba uczniów wykazana w systemie informacji oświatowej na 30 września 2022 r. kształtuje się na poziomie 4 963 000. Jest to wzrost o 33 000 w stosunku do danych z roku poprzedniego, czyli o 0,7%. W tej liczbie nie ma ujętych dzieci, które przybyły z Ukrainy. To zadanie jest obecnie finansowane z innych środków niż subwencja oświatowa. Chodzi o fundusz pomocy. Taki też jest plan na rok przyszły, dotyczący finansowania tego zadania w funduszu pomocy. Na ten cel jest zabezpieczona kwota prawie 2 700 000 tys. zł na rok 2023.

Jeśli chodzi natomiast o liczbę etatów nauczycieli wykazanych w systemie informacji oświatowej, ona obecnie w zakresie etatów subwencyjnych, czyli bez etatów pracujących z dziećmi w wychowaniu przedszkolnym, kształtuje się na poziomie 528 000. Jest to wzrost o około 1000 w stosunku do roku poprzedniego. Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Sławomir Skwarek (PiS):

Dziękuję, panie dyrektorze. Proszę o zabranie głosu przez posła koreferenta, panią poseł Agnieszkę Górską. Zaskoczy mnie pani poseł, jeśli będzie lakonicznie.

Poseł Agnieszka Górską (PiS):

Dziękuję. Panie przewodniczący, Wysoka Komisjo, szanowni państwo, ja również po analizie przedstawionych dokumentów wnoszę o pozytywne zaopiniowanie projektu budżetu w wyżej wymienionym zakresie na rok 2023.

Myślę, że oczywiście należy powtarzać to, co powiedział już mój przedmówca, pan dyrektor, tj., że wzrost z subwencji z poziomu blisko 53 000 000 tys. zł do poziomu 64 000 000 tys. zł to historyczny wzrost. Ten fakt trzeba bardzo mocno powtarzać, trzeba, żeby dosyć mocno wybrzmiał. Taki fakt, jak już pan dyrektor powiedział, w historii nie miał miejsca. To o 20,8% większy budżet niż w roku ubiegłym. W stosunku do chociażby 2015 roku subwencja będzie o 24 000 000 tys. zł wyższa. To jest ogromny skok – z 40 000 000 tys. zł do 64 000 000 tys. zł.

Kwota uwzględniła podwyżki wynagrodzeń dla nauczycieli. Tylko tak dla przypomnienia wspomnę dwie pozycje i dwie zmiany. Wynagrodzenie nauczyciela najmniej zarabiającego wzrośnie od 1 stycznia o 1240 zł brutto, czyli o 35%. To jest ogromny skok. Rok do roku wynagrodzenie nauczyciela dyplomowanego wzrośnie od 1 stycznia o 814 zł. Szanowni państwo, jak słyszeliśmy w dyskusji toczącej się na dzisiejszym posiedzeniu, potrzeby i oczekiwania są większe. Jednak widać bardzo dobrą wolę resortu oświaty i, co najważniejsze, zapowiedzi, że jeśli tylko sytuacja się nie unormuje, ustabilizuje, to są takie plany, aby w kolejnych miesiącach nowego roku kalendarzowego te wynagrodzenia podnosić. To, co należy również zauważyć, to zwiększone w 2023 roku środki, chyba do 1 500 000 tys. zł, na nowe stanowiska pedagoga specjalnego. Myślę, że pan dyrektor mnie poprawi – chcę się upewnić, czy to jest taka kwota. Tu też należy wska-

zać, że to jest dobry ruch i oczekiwana zmiana właśnie w kontekście popandemicznym. Dzięki wprowadzonym zmianom możliwy będzie wzrost liczby specjalistów w przedszkolach i szkołach ogólnodostępnych.

Tak że pozytywnie opiniuję projekt budżetu w tym zakresie na 2023 rok. Dziękuję.

Przewodniczący poseł Sławomir Skwarek (PiS):

Dziękuję bardzo. Czy w ramach dyskusji jest głos? Jest. Jak dobrze pamiętam, pan Krzysztof Baszczyński, przewodniczący Związku Nauczycielstwa Polskiego. Proszę bardzo.

Wiceprezes Zarządu Głównego Związku Nauczycielstwa Polskiego Krzysztof Baszczyński:

Dziękuję bardzo. Krzysztof Baszczyński, Związek Nauczycielstwa Polskiego. W przeciwieństwie do pani poseł, mojej przedmówczyni, negatywnie opiniujemy to, co w tym budżecie w zakresie subwencji oświatowej się znajduje. Pani to nazwała historycznym wzrostem, nikt z tym nie dyskutuje. Historyczny wzrost ma jednak również inflacja. W związku z tym należy te dwie rzeczy ze sobą zderzyć.

Nie wiemy również i mamy tutaj bardzo poważne wątpliwości... Chcemy spytać, skąd to się wszystko bierze? Pani poseł wspomniała, że nauczyciel początkujący zyska od 1 stycznia 1240 zł. Rozumiem, że jest pani po lekturze albo słyszała to, co mówi, a właściwie opowiada pan minister Czarnek. Nie wiem, skąd się ta wielkość wzięła. Bowiem wzrost wynagrodzenia nauczyciela początkującego wyniesie średnio 423 zł, a nie 1240 zł. A jeśli chodzi o płacę gwarantowaną, to o 326 zł. Dlaczego zwracam uwagę na płacę gwarantowaną? Dlatego że nauczyciel początkujący nie jest w stanie osiągnąć średniego wynagrodzenia, bo on ma tylko płacę zasadniczą. Nie ma dodatków stażowych, motywacyjnego, za wychowawstwo. Zwracam uwagę pań i panów posłów, że to, o czym mówiła pani poseł, jest dalekie od tego, co wynika z projektu budżetu, jeśli chodzi o wzrost wynagrodzeń.

Jest również dalekie od tego, co było deklarowane w czasie rozmów zespołu do spraw pragmatyki zawodowej, kiedy to pan minister Czarnek 23 sierpnia przedstawiał nam propozycję średnich wynagrodzeń od 1 stycznia. To też jest ciekawy wątek. Jak to się stało, że na spotkaniu otrzymujemy drogą pisemną zupełnie inne wartości niż te, które znalazły się w projekcie budżetu?

Tak na marginesie chcę powiedzieć, że nauczyciel dyplomowany, a więc ten o najwyższym stopniu wtajemniczenia, otrzyma, pani poseł, średnio 649 zł. A jeśli chodzi o płacę zasadniczą, będzie to 406 zł. Te dane opieram o nową kwotę bazową, której, przypomnę, przez dwa lata nie zmieniano. W roku 2021 i w roku 2022, a więc w roku, który się kończy, cały czas kwotę bazową mamy tę samą. Nastąpił minimalny wzrost wynagrodzeń od 1 maja – o 4,4%.

Natomiast to, co dla nas jest rzeczą niezwykłą... W momencie nowelizacji Karty Nauczyciela – i mówię o awansie zawodowym – tylko 15–18% nauczycieli otrzymało jakiegokolwiek nowe zwiększone wynagrodzenia. Dlaczego ten wątek podnoszę? Chciałem zadać pytanie przedstawicielowi ministerstwa, panu dyrektorowi. W ustawie budżetowej, którą podpisał pan prezydent Andrzej Duda, którą przyjęli posłowie, było 3 500 000 tys. zł w rezerwie na wzrost wynagrodzeń. Rozumiem, że te 500 000 tys. zł było na pomoc psychologiczno-pedagogiczną, właściwie na zatrudnienie specjalistów. Ale wzrost wynagrodzeń miał kosztować 3 000 000 tys. zł. A to, co stało się 1 maja, tak naprawdę kosztowało 1 700 000 tys. zł.

Panie dyrektorze, chciałem spytać, kto zabrał nauczycielom 1 300 000 tys. zł, które zostały przyjęte? Ja rozumiem, że po to się dyskutuje i tworzy rezerwy celowe, żeby z tych rezerw skorzystać. Bo idąc tym tokiem, może się okazać, że to, co za jakiś czas przyjmie parlament w zakresie ustawy budżetowej na rok 2023, znowu będzie rozwiązaniami, które są dalekie od zapisów ustawowych. Bardzo bym prosił o wyjaśnienie tej sprawy. Bo pytany o to minister edukacji nie potrafił nam na to pytanie odpowiedzieć. Gdzie jest 1 300 000 tys. zł?

Panie przewodniczący, chcę powiedzieć, że jutro podczas posiedzenia połączonych Komisji Samorządu i Edukacji przedstawimy propozycję wzrostu, po pierwsze, kwoty

bazowej o przeszło 22%. Teraz zakłada się wzrost o 12,5%. Cały czas patrzymy na to, co dzieje się w roku 2022, a także na to, co działo się w roku 2021, kiedy nauczyciele nie otrzymali żadnego wzrostu wynagrodzeń.

Jeszcze jest jeden wątek. Co prawda, on tutaj dzisiaj nie wystąpił. To jest ustawa o budżecie. Mianowicie okazuje się, że w wyniku zapisów zawartych w projekcie – chciałbym prosić pana dyrektora o wyjaśnienie tej kwestii – kwota bazowa, która służy naliczeniu funduszu świadczeń socjalnych, jest na poziomie roku 2019. To znaczy, że nauczyciele mają do tyłu przeszło 350 000 tys. zł. To są te dwie podstawowe sprawy. Najkrócej mówiąc, negatywnie opiniujemy to, co w projekcie budżetu dotyczy subwencji oświatowej, jeśli chodzi o rok 2023.

Nie wiem, czy mogę to wręczyć panu przewodniczącemu. Jest to adresowane do pani przewodniczącej. W zaproszeniu było napisane, że to dzisiejsze posiedzenie podkomisji...

Przewodniczący poseł Sławomir Skwarek (PiS):

Przekażemy, panie przewodniczący.

Wiceprezes ZNP Krzysztof Baszczyński:

Tu jest nasza opinia w tej sprawie. Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Sławomir Skwarek (PiS):

Dziękuję bardzo. Rozumiem, że do głosu został wywołany pan dyrektor. Bardzo proszę o odpowiedź.

Dyrektor departamentu MEiN Jerzy Jakubczuk:

Dziękuję bardzo. Dziękuję panu prezesowi za pytania, które padły w wyniku dyskusji. Zaczęć może od kwestii kwoty 1240 zł, o której pani poseł Agnieszka Górska wspominała w czasie swojego koreferatu. To jest, jak rozumiem, porównanie wzrostu w układzie jednego roku, czyli od 1 stycznia 2022 do 1 stycznia 2023.

Przypomnę, że w przypadku nauczyciela stażysty, z zastrzeżeniem, że mówimy o nauczycielu stażyście, który stał się nauczycielem początkującym, bo oczywiście mamy stopnie awansu zawodowego, gdzie de facto po zmianie od 1 września stopień stażysty zastąpiono nauczycielem początkującym – wzrost wynagrodzeń od 1 maja o 4,4% to w ujęciu wynagrodzenia średniego kwota prawie 156 zł. Wzrost od 1 września w związku z ze zmianą tego współczynnika do 120% to jest prawie 739 zł w zaokrągleniu. Zmiana od 1 stycznia 2023 w kontekście tych 7,8% to jest 346 zł. Jak szybko liczę, to w sumie wychodzi około 1240 zł. Gdybyśmy oczywiście wzięli nauczyciela kontraktowego, zmiana kwotowa byłaby odpowiednio niższa. Jesteśmy oczywiście świadomi, jak matematycznie te zmiany procentowe funkcjonują. Poziom udziału współczynnika przed zmianą z 1 września w kwocie bazowej był odpowiednio wyższy, więc wzrost do 120% jest w procentach odpowiednio niższy.

Jeśli chodzi o kwestię nauczycieli początkujących, przykład stażystów... Nie do końca zgadzam się z tezą pana prezesa. Owszem, przykładowo dodatki za wychowawstwo są znacznie rzadziej przydzielane nauczycielom, którzy zaczynają pracę niż nauczycielom bardziej doświadczonym. Ale też nie jest tak, że z przepisów prawa wynika wyłącznie prawa nauczyciela do takiego dodatku. Oczywiście spróbujemy sprawdzić i przekazać taką informację, o jakiej liczbie mówimy, ale ten składnik wynagrodzenia występuje, aczkolwiek rzadziej. Dodatkowo przecież w wynagrodzeniu średnim są ujęte również kwestie wynagrodzenia za godziny. Nauczyciele zaczynający pracę nie są wyłączeni z tego mechanizmu.

Te wszystkie czynniki powodują, że to wynagrodzenie jest osiąganym, jeśli chodzi o wskaźniki wynagrodzenia średniego. A w samorządach, gdzie wynagrodzenie średnie nie byłoby osiągnięte, mamy w art. 30a Karty Nauczyciela cały mechanizm wypłaty dodatków uzupełniających. Oczywiście w części samorządów takie mechanizmy funkcjonują.

Natomiast jeśli chodzi o kwestię kwoty rezerwy celowej, która była zaprojektowana w ustawie budżetowej na rok 2022, rzeczywiście tam było około 3 000 000 tys. zł na zmiany systemowe w finansowaniu samorządów, ale w kontekście planowanej reformy systemu wynagrodzeń. Jak wiemy, do takiej reformy systemowej nie doszło. Wdrożono podwyżkę

wynagrodzeń nauczycieli od 1 maja. Jej skutek finansowy był niższy niż 3 000 000 tys. zł, bo przypomnę państwu, że mówimy o kwocie około 1 670 000 tys. zł.

Jeśli chodzi o zadania samorządowe, do tego dochodzi kwestia szkół prowadzonych przez ministrów, ale to jest też odpowiednio mniejsza skala, biorąc pod uwagę odpowiednio niższą liczbę etatów zatrudnionych w szkołach prowadzonych przez organy administracji rządowej. Dodatkowo 250 000 tys. zł wyniosły skutki finansowe zmiany wrześniowej, dotyczącej nauczycieli początkujących i zmian w awansie zawodowym. Nie było zgody politycznej rządu i premiera na uruchomienie tych środków w tej wysokości, którą wcześniej planowano na zmianę systemu wynagrodzeń. Gdyby do niej doszło, zapewne środki byłyby zgodnie z planem w pełni na to zadanie uruchomione. W tym przypadku tak się nie stało. Rezerwa jest formalnie w dyspozycji ministra finansów, a nie ministra edukacji i nauki. Zakładam, że część tych środków zapewne została przeznaczona na inne zadania, na ich sfinansowanie.

Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Sławomir Skwarek (PiS):

Bardzo proszę, panie prezesie, w ramach polemiki.

Wiceprezes ZNP Krzysztof Baszczyński:

To nie jest ad vocem. Dziękuję za wyjaśnienie, panie dyrektorze, zwłaszcza tej kwoty 1240 zł. No ale to oznacza, pani poseł, że nie można mówić, że nauczyciel początkujący od 1 stycznia dostanie podwyżkę o 1240 zł, bo to jest wprowadzanie w błąd. Ja bym proponował, żeby jeszcze wziąć od 2015 roku, o ile rosła wynagrodzenia.

Państwo często posługujecie się takimi wartościami. Proszę mi wierzyć, choć to nie jest kwestia wiary, że tego typu słowa powodują, że moje koleżanki i koledzy są przygotowani na taki wzrost wynagrodzeń. Nikt nie czyta i nie słucha wyjaśnień pana dyrektora. Ja je rozumiem. Będziemy o tym mówić. Ale jest prośba – oczywiście poseł ma prawo po swojemu na pewne rzeczy patrzeć – żeby nie używać tego typu sformułowań. Słuchając tego, opinia publiczna jest przekonana, że nauczyciel, który wchodzi do zawodu, ma 1240 zł.

Natomiast jeszcze jedno zdanie. Panie dyrektorze, zdaję sobie sprawę, że może są nauczyciele początkujący, którzy mają wychowawstwo, choć nie znam takich nauczycieli. Mówię więc, że może są. Tak naprawdę zgodnie z reformą, która weszła od 1 września, osoba, która wchodzi do zawodu jeszcze nie jest nauczycielem. Od tego trzeba zacząć. Bo państwo – mówię teraz o posłach – wprowadzili taki system, że nauczycielem praktycznie stajesz się dopiero wtedy, kiedy zdasz egzamin. Ale nie wchodzi tutaj w meritum. W każdym razie większość z tych informacji, które posiadamy, wskazuje, a takie badania prowadziliśmy, że nauczyciele wchodzący do zawodu mają po prostu gołe pensje, czyli na rękę, w granicach, 2900 zł. Tak niestety to wygląda.

Natomiast dziękuję za wyjaśnienie tej kwoty 1 300 000 tys. zł. Rozumiem, że nauczyciele nie otrzymali tego, co było w budżecie zapisane, bo związki zawodowe się nie zgodziły na wzrost pensum, odebranie świadczeń socjalnych itd. Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Sławomir Skwarek (PiS):

Dziękuję panu prezesowi. Może uda mi się to pogodzić i pan prezes się uśmiechnie chociaż raz, jak nie na posiedzeniu Komisji, to podkomisji.

Zapewniam pana prezesa, że znam wielu nauczycieli, którzy rozpoczynają pracę w małych wiejskich szkołach. To jest naturalne – przychodzisz do pracy, od razu zostajesz rzucony na szeroką wodę i jesteś wychowawcą. Dostajesz nie tylko dodatek za wychowawstwo, ale dostajesz też dodatek wiejski. Zapominamy często o tym na terenach wiejskich. W wielu szkołach też funkcjonuje – to zależy od samorządu – dodatek motywacyjny. Funkcjonują specjalne fundusze nagród. Ja mam takie powiedzenie: to PIT prawdę ci powie na zakończenie roku, ile dany nauczyciel zarobił.

Muszę państwu powiedzieć, że aż mnie korci, żebyśmy przeanalizowali kiedyś, właśnie może w tej podkomisji na spokojnie, regulaminy płacowe naszych ukochanych samorządów. Byłem długoletnim wójtem. Takie regulaminy uzgadniałem właśnie. I nawet mój prezes ZNP chwalił mnie za to, że miałem jeden z najlepszych regulaminów płacowych. Wtedy zobaczylibyście państwo – mówię do wszystkich in gremio – że wcale tak kolo-

rowo nie jest i wcale te najbogatsze samorządy nie mają tak wspaniałych regulaminów płacowych i że nic nie stoi na przeszkodzie, żeby samorząd dodawał jak najwięcej do płac nauczycieli, odpowiednio sterując regulaminem. Choćby po to, by potem nie wypłacać dodatków uzupełniających. Taka jest prawda. Tak samorządy funkcjonują. Lepiej stworzyć dobry regulamin płacowy, niż później wypłacać wszystkim w danej kategorii nauczycielom dodatki uzupełniające, wyrównawcze.

Tyle w tym temacie. Dziękuję bardzo. Czy ktoś jeszcze coś? Zgłaszała się pani poseł Górska.

Poseł Agnieszka Górska (PiS):

Szanowny panie przewodniczący, tylko taka uwaga – ja też rozmawiam z nauczycielami w swoim środowisku. Gdy na tak zwanym stole była propozycja podwyżki wynagrodzeń i niewielkie zwiększenie pensum, nauczyciele z mojego otoczenia wypowiedzieli się o tej propozycji bardzo dobrze. Dzisiaj również z nimi rozmawiam i mają wielkie pretensje do niektórych organizacji. Myślą też, że dzięki nim do tych podwyżek nie doszło. Ale to tak na marginesie. Dziękuję.

Przewodniczący poseł Sławomir Skwarek (PiS):

Krótko, panie prezesie, dobrze?

Wiceprezes ZNP Krzysztof Baszczyński:

Panie przewodniczący, ja rozumiem, że to jest protokołowane. Przepraszam, jestem daleki od polemiki z panią poseł, ale może należy wyjaśnić pewne rzeczy. Akurat jestem członkiem tego zespołu. Gdybyśmy rozmawiali tylko o wzroście pensum, to zapewne ta rozmowa byłaby zupełnie inna. Ale to było również osiem dodatkowych godzin do dyspozycji. To było również odebranie świadczenia urlopowego. To była również nowa formuła urlopu wypoczynkowego i nowa formuła dodatku wiejskiego. Ja mówię o tym dlatego, że większość skupiła się na pensum...

Przewodniczący poseł Sławomir Skwarek (PiS):

Ale mówimy o części budżetowej...

Wiceprezes ZNP Krzysztof Baszczyński:

Panie przewodniczący, ja rozumiem. Ale to pani poseł powiedziała, że nauczyciele byli nawet zadowoleni i, powiedziałbym, zdziwieni, że tego się nie przyjęło. Przepraszam bardzo. To w materiałach Ministerstwa Edukacji i Nauki było napisane, że nowe rozwiązania oznaczałyby 40 tys. ludzi do zwolnienia. To byłby również poważny problem budżetowy.

Przewodniczący poseł Sławomir Skwarek (PiS):

Dziękuję. A ja, panie prezesie, jeszcze raz mówię, uśmiecham się i czekam, kiedy znajdziemy razem wspólnie pierwszy samorząd, który powie, nie czekając na rząd, na pana ministra: daję 500+ zł za wychowawstwo.

Dziękuję. Ostatni punkt to część 85 – Budżety wojewodów i rezerwy celowe z pozycji 11, 26, 29 i 52. Proszę o zabranie głosu przez przedstawiciela Ministerstwa Edukacji i Nauki.

Zastępca dyrektora departamentu MEiN Konrad Hodzyński:

Konrad Hodzyński, zastępca dyrektora w Departamencie Budżetu i Finansów, Ministerstwo Edukacji i Nauki.

Panie przewodniczący, szanowni państwo, w projekcie ustawy budżetowej na rok 2023 w ramach rezerw celowych budżetu państwa pozycja 11, 26, 29 oraz 52, przeznaczonych na finansowanie lub dofinansowanie zadań z zakresu oświaty i wychowania oraz edukacyjnej opieki wychowawczej, zaplanowano kwotę 2 808 889 tys. zł. Z tego w rezerwie celowej pozycja 11 – Stypendia Prezesa Rady Ministrów dla uczniów szczególnie uzdolnionych zaplanowano kwotę 14 500 tys. zł. Są to środki przeznaczone na stypendia dla uczniów za osiągnięcia edukacyjne w roku szkolnym 2022/2023 i w roku szkolnym 2023/2024.

W ramach rezerwy celowej w pozycji 26 pod nazwą Środki na wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży – zapewnienie uczniom objętych obowiązkiem szkolnym

dostępu do bezpłatnych podręczników, materiałów edukacyjnych i materiałów ćwiczeniowych, jak również na realizację rządowego programu „Aktywna tablica” i „Narodowego programu rozwoju czytelnictwa”, a także innych programów rządowych oraz programów i przedsięwzięć ustanowionych w oparciu o przepisy ustawy o systemie oświaty zaplanowano 908 089 tys. zł.

W ramach rezerwy celowej pozycja 29 – Podwyższenie wynagrodzeń nauczycieli zatrudnionych w szkołach i placówkach oświatowych prowadzonych przez organy administracji rządowej zaplanowano kwotę 137 300 tys. zł.

W rezerwie pozycja 52 – Zwiększenie dostępności wychowania przedszkolnego zaplanowano 1 749 000 tys. zł. Są to środki przeznaczone z budżetu państwa dla jednostek samorządu terytorialnego na dotację celową na dofinansowanie zadań własnych z zakresu wychowania przedszkolnego. To tyle, jeśli chodzi o rezerwy celowe.

Jeszcze programy wieloletnie w układzie zadaniowym, w których realizację zaangażowane jest Ministerstwo Edukacji i Nauki, ale również wojewodowie. Minister edukacji w 2023 roku będzie uczestniczył w realizacji trzech takich programów. Pierwszy program to „Program integracji społecznej i obywatelskiej Romów w Polsce na lata 2021–2030”. W budżecie części 30 na ten cel zaplanowano 700 tys. zł. Drugi program to „Narodowy program rozwoju czytelnictwa na lata 2021–2025”. W zakresie priorytetu trzeciego, który dotyczy zakupu nowości wydawniczych do placówek wychowania przedszkolnego, bibliotek szkolnych i pedagogicznych, zaplanowano na rok 2023 kwotę 29 550 tys. zł w ramach rezerwy celowej pozycja 26.

Ostatni program wieloletni to „Posiłek w szkole i w domu na lata 2019–2023”. Na realizację tego programu zaplanowano 40 000 tys. zł w rezerwie celowej budżetu państwa w pozycji 27. Celem modułu trzeciego, za który odpowiedzialny jest minister edukacji i nauki, jest wzmocnienie opiekuńczej funkcji szkoły podstawowej poprzez tworzenie warunków umożliwiających spożywanie przez uczniów posiłków w trakcie pobytu w szkole.

Przejdę teraz, jeśli można, do budżetu w części 85 – Budżet wojewodów w zakresie działu 801 – Oświata i wychowanie oraz 854 – Edukacyjna opieka wychowawcza. Jeśli chodzi o dochody budżetowe w tej części i w tych działach, to na rok 2023 zaplanowano 869 tys. zł. Jeśli chodzi o wydatki budżetowe, to w budżetach 16 wojewodów w dziale 801 – Oświata i wychowanie oraz dziale 854 – Edukacyjna opieka wychowawcza, na rok 2023 łącznie zaplanowano wydatki w wysokości 352 459 tys. zł. Oznacza to wzrost tych wydatków o 4,5% w stosunku do roku 2022.

Jeśli chodzi o wydatki bieżące, to w budżetach wojewodów zaplanowano na ten cel 352 044 tys. zł. Z tego w dziale 801 – 324 236 tys. zł – i w dziale 854 – 27 808 tys. zł. Są to środki przeznaczone na statutową działalność kuratoriów oświaty i ich delegatur, nagrody kuratorów oświaty dla nauczycieli za osiągnięcia dydaktyczno-wychowawcze, na wspieranie organizacji doradztwa metodycznego na terenie danego województwa, jak również kolonie i obozy, w tym dla dzieci z rodzin najuboższych, oraz na wypoczynek letni dzieci z terenów wiejskich. Na wydatki majątkowe w budżetach wojewodów zaplanowano środki tylko w dziale 801 – Oświata i wychowanie w łącznej wysokości 415 tys. zł. Wszystkie te środki są przeznaczone na zakupy inwestycyjne.

Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Sławomir Skwarek (PiS):

Dziękuję bardzo. Proszę o zabranie głosu przez posła koreferenta, pana Władysława Kurowskiego.

Poseł Władysław Kurowski (PiS):

Panie przewodniczący, Wysoka Komisjo, szanowni państwo, jak pan dyrektor wspominał, mamy cztery rezerwy – 11, 26, 29 i 52.

Widoczny jest znaczny spadek kwoty w tych rezerwach, bo mieliśmy ponad 6 000 000 tys. zł, a w tej chwili – 2 800 000 tys. zł. Ale tak jak wcześniej mówiliśmy w tej części i w poprzedniej, w zasadzie odpowiedzialnym za to jest ta rezerwa 29. Znaczny spadek wynika z tego, że ona się po prostu całkowicie zmieniła. Zmieniła swój zakres. Przedtem była to zmiana, można powiedzieć, systemowa i miała finansować

systemową zmianę w jednostkach samorządu. Natomiast w tej chwili jest przeznaczona na podwyższenie wynagrodzeń nauczycieli zatrudnionych w szkołach i placówkach oświatowych prowadzonych przez organ administracji rządowej.

Jeżeli mówimy o rezerwie 11, to tutaj mamy spadek tej rezerwy z 23 000 tys. zł do 14 500 tys. zł. I moje pytanie, skąd ten znaczący spadek w tej rezerwie? Jeżeli można takie pytanie zadać teraz.

Następna sprawa to rezerwa 26. Tutaj z kolei mamy znaczny wzrost. Są to środki na wyrównanie szans edukacyjnych młodzieży, program „Aktywna tablica”, rozwój czytelnictwa, a także programy rządowe z zakresu edukacji patriotycznej. Wysokość tej rezerwy jest większa o 173 000 tys. zł. Gros tego wzrostu jest przeznaczony na dofinansowanie zakupu podręczników dla uczniów. W ramach tej rezerwy mamy realizację zadań związanych z pomocą materialną dla uczniów. Ta część rezerwy jest na poziomie roku poprzedniego. Druga część to realizacja rządowego programu pomocy uczniom niepełnosprawnym w formie dofinansowania zakupu podręczników, materiałów edukacyjnych i ćwiczeniowych. Tutaj mamy wzrost. Pamiętamy, że to jest program trzyletni, który się w zasadzie skończył. Teraz zaczynamy nowy program na lata 2023–2025. Na cały program trzyletni wcześniej było około 54 000 tys. zł. Natomiast teraz mamy ponad 69 000 tys. zł. Można powiedzieć, że to dosyć znaczny wzrost.

Następna część w tej rezerwie to jest realizacja „Rządowego programu pomocy dzieciom w formie zasiłku”. Tu jest stosunkowo niewielka kwota 5000 tys. zł. Jest taka sama jak w roku poprzednim. Zresztą chyba wcześniej też była porównywalna. Następna część to jest zapewnienie uczniom objętym obowiązkiem szkolnym dostępu do bezpłatnych podręczników. Właśnie to jest ten znaczny wzrost, o którym już wcześniej wspomniałem. Kolejna część to program „Aktywna tablica”. Jest chyba niewielki spadek w „Aktywnej tablicy”. Nie wiem, czy dobrze rozumiem: w poprzednim roku było chyba 70 000 tys. zł, a teraz jest 60 000 tys. zł. Przypuszczam, że to jest kwestia wysycenia zakupów, a jeżeli jest inaczej, to bardzo proszę też ewentualnie o wyjaśnienie, dlaczego jest spadek. Ale gros szkół chyba już zostało zaopatrzonych w te elementy.

Następna część to realizacja przedsięwzięć z zakresu edukacji patriotycznej, bardzo ważnej. Uczniowie z tego bardzo korzystają i wszyscy są zadowoleni. W porównywalnej wielkości z niewielkim wzrostem w stosunku do poprzedniego roku. Ale pamiętamy, że w tamtym roku był bardzo znaczny wzrost. Trzeba powiedzieć, że to, że ten wysoki poziom został utrzymany, wszystkich nas na pewno cieszy. Realizacja „Narodowego programu rozwoju czytelnictwa” jest na tym samym poziomie co w roku 2022.

Podwyższenie wynagrodzeń nauczycieli zatrudnionych w szkołach to jest następna rezerwa – czyli mamy rezerwę 29. Tutaj zaplanowano kwotę 137 300 tys. zł. Ona ma służyć, podobnie jak w tej wcześniejszej części, subwencji oświatowej, o której mówiliśmy – na zrealizowanie podwyżek od 1 stycznia o 7,8%. Oczywiście są skutki podwyżek od września, które wcześniej były poczynione, a także związane z przyspieszeniem uzyskania stopnia nauczyciela mianowanego od 1 września 2023. Oczywiście też przechodzące skutki dla nauczycieli specjalistów.

Kolejna rezerwa 52 – Zwiększenie dostępności wychowania przedszkolnego. Mamy wzrost tej rezerwy. Chciałbym zapytać, czy widzimy większą liczbę uczniów w związku z tym, że ta rezerwa jest zwiększona? Czy jest to tylko efekt zwiększenia tej kwoty na jednego ucznia? W poprzednim roku wynosiła 1506 zł, a teraz planowana jest na 1654 zł.

To tyle, jeżeli chodzi o kwestie rezerw.

Natomiast jeżeli chodzi o budżety wojewodów w częściach 801 i 854, trzeba powiedzieć, że te dochody rokrocznie są niewielkimi dochodami, bo w zasadzie poniżej 1000 tys. zł. W skali państwa to jest niewielka wartość. Niemniej jednak ona się w tej chwili trochę obniżyła – do 869 tys. zł z 915 tys. zł. W zasadzie są planowane wyłącznie w dziale 801. Też pytanie, skąd jest taka rozbieżność w tych różnych dochodach? Chociaż niewielkich, bo kilkudziesięciotysięcznych. Niektóre mają 3 tys. zł, a niektóre, np. województwo opolskie, mają 441 tys. zł. Czy to jest kwestia wielkości województwa, czy jakieś inne czynniki tutaj również mają wpływ?

Co do wydatków – wydatki mają też tendencję wzrostową, w granicach 4,5%. Tu w zasadzie o wzroście decydują przede wszystkim wydatki na kuratoria, oświaty

i ich delegatury. Kwota na doksztalcanie nauczycieli jest porównywalna z kwotą, która była w poprzednim roku. Natomiast mówimy przede wszystkim o wzroście wynikającym ze wzrostu płac w tych jednostkach. W części 854 wydatki w zasadzie są przeznaczone wyłącznie na kolonie i obozy oraz inne formy wypoczynku dzieci i młodzieży szkolnej, szkolenia młodzieży. Zresztą trzeba powiedzieć, że podobnie było również w poprzednim roku budżetowym.

I tu jeszcze jedna sprawa. Wydatki w zakresie wynagrodzeń w państwowych jednostkach budżetowych według załącznika nr 6 budżetu państwa. Planowany wzrost na wynagrodzeniach 7,8%. W dziane 801 ogółem to jest 176 179 tys. zł, a było 163 453 tys. zł. Wynagrodzenia natomiast 163 575 tys. zł, było 151 704 tys. zł.

Uważam, że te budżety są na miarę możliwości, ale też porównywalne ze wzrostami w stosunku do poprzedniego roku w tej części. Nie było negatywnych sygnałów co do dużo większego zapotrzebowania.

Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Sławomir Skwarek (PiS):

Rozumiem, że opinia jest pozytywna?

Poseł Władysław Kurowski (PiS):

Pozytywna, oczywiście.

Przewodniczący poseł Sławomir Skwarek (PiS):

O właśnie. O konkluzję mi chodziło. Proszę panów dyrektorów z Ministerstwa Edukacji i Nauki o udzielenie odpowiedzi.

Zastępca dyrektora departamentu MEiN Konrad Hodzyński:

Panie przewodniczący, szanowni państwo, odnosząc się najpierw do rezerwy celowej, pozycja 11 – ten spadek wynika tak naprawdę z dostosowania do realnych potrzeb. Już w tym roku wystąpiły w tej rezerwie oszczędności, które też zostały przeznaczone na inne cele oświatowe. Natomiast nie ma też żadnego zagrożenia, że to zmniejszenie spowoduje nieprawidłową realizację tego zadania.

Rezerwa 26. Pan poseł wskazał na wzrost tej rezerwy. Wzrost wynika szczególnie ze zwiększenia o 75 000 tys. zł środków na realizację zadania związanego z dotacją dla jednostek samorządu terytorialnego na zakup podręczników i materiałów ćwiczeniowych.

Natomiast jeśli chodzi o spadek kwoty na realizację programu „Aktywna tablica”, rzeczywiście jest to spadek o 10 000 tys. zł, z 70 000 tys. zł do 60 000 tys. zł. Wynika to z zapisów programu rządowego i kwot, które zostały wcześniej określone. Ta kwota w pełni zabezpiecza prawidłową realizację zadania.

Jeśli chodzi o rezerwę celową w pozycji 52, czyli zwiększenie wychowania przedszkolnego, to to zwiększenie wynika ze zwiększenia kwoty tej dotacji z 1506 zł do 1654 zł.

Natomiast co do dochodów planowanych przez wojewodów w części 85 – niestety nie mamy na to żadnego wpływu. To już jest bezpośrednio planowane przez wojewodów. My dostajemy tylko informację i często nawet analizując te budżety, nie mieliśmy materiałów planistycznych, pełnej informacji od wojewodów, z czego to wynika.

Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Sławomir Skwarek (PiS):

Dziękuję bardzo. Czy są jeszcze głosy w dyskusji? Jeśli nie, to stwierdzam, że porządek dzienny został wyczerpany. Zamykam posiedzenie podkomisji. Dziękuję państwu bardzo.